

der er kommen ind i Forslaget, snarere ser at betragte som et nyt Led i Kampen mellem Handelsstanden og Brugsforeningerne, i Kampen mellem Byernes Interesser og Landbefolkningens Rettigheder. Thi hvis det virkelig var saa, at Paragraffen var kommen ind for at modarbejde Drifkeriet, siger jeg, det er et ganske forunderligt Sted, man her har taget fat. Det er dog vist temmelig bitterligt, at Brugsforeningerne langt fra have virket til Drifkeriets Opkomst paa Landet. Der blev sagt af en af de tidligere ærede Talere — det var vist det ærede Medlem for Viborg Amts 3dje Valgkreds (Sloth) — at Brugsforeningerne mange Steder anjaas for at virke til at fremme og udbyrde Drifkeriet. Men jeg tror, at jeg tør sætte Paastand mod Paastand, og jeg tror, jeg kan bevise fra min Virksomhed i Brugsforeningernes Tjeneste, at de netop have gjort lige det omvendte, have gjort meget for at hemme Drifkeriet. Nej, vi have derimod en hel Del andre Foreninger, som nu ere i deres Opkomst, og som bleve omtalte af det ærede Medlem for Kalundborg (Arabbe) og af flere her i Salen, en Slags Foreninger, som ere i skøn Fremfærd ude paa Landet — desværre kan jeg sige — og som man ved et godt Navn, nu da Andelstanden er saaledes fremme, at alting faar Navn af Andels-, kunde kalde Andelsdrifkerier. Hvor der ingen Kro er, føles det jo af adskillige som et Savn, skønt det dog er en stor Besigtelse for et Sogn, maa man vel sige, og man slutter sig da sammen og danner en Klub, en Slags Landmandsforening, hvor man giver hin en Tjære i aarligt Indstud, Dyrigheden kræver, at der skal gives et aarligt Indstud, og her slipper man passende nemt med ti Øre, dem kan man da overkomme. Saa sidder man der og spiller og drikker. Se, den Slags Foreninger vil man holde Haand over i Lovforslaget, som alle vide, der have gennemlæst Lovforslaget. Det er allerede omtalt her i Salen. Der er en Bestemmelse i §. 6, Stk. b, hvor disse Foreninger staa omtalte som noget, der er lovligt, og som skulle holde deres Beværtning aldeles frit, uden Afgift. Man angriber Forbrugsforeningerne, fratager dem den gamle Rettighed, som de have til at fordele Spiritus mellem deres Medlemmer, og saa giver man Ungdommen Lejlighed til under Lovens Beskyttelse at samle sig og drikke. Det er ikke den heldigste Maade at modarbejde Drifkeriet paa her i Landet. Ja, jeg siger det ikke, fordi jeg vil tale for, at der skal gøres Indgreb i Foreningsretten ved at forbyde saadant, men jeg paapeger det kun for at vise, at man er gaaet en gal Vej,

dersom man virkelig vil gøre noget for at hemme Drifkeriet. Og det er for Resten ganske mærkeligt, at hver Gang, der skal røres ved Næringsvæsenet, sker det altid, at der efter Handelsstandens Raad gøres Indhug paa Brugsforeningerne. Men hvis det stiller sig saa, at der er Tale om at faa en Lov igennem, som skulde være til den hele store Befolknings Gavn og Nytte, som f. Eks. Lovforslaget om Kontrol med Foderstoffer og Frø, som de nu have haft for deroppe i det høje Landsting, saa hylér Handelsstanden ganske forstrækkeligt. Nej, jeg vil sige: Lad hver beholde sit. Naar ikke vi Landboere røre ved Røgstædernes Væbælte, hvad vi godt kunde have Aarsag til, men hvad vi ere enige om ikke at gøre, lad saa os paa Landet beholde de Rettigheder, som man engang har givet os. Jeg vil rette en indstændig Anmodning til ærede Medlemmer af dette Ting om at forhindre, at de Rettigheder, som Landbefolkningen har ved sine Brugsforeninger, bestaares, thi de Rettigheder, vi have, maa vi holde paa. Mogle ny faa vi maaste ikke, saa snart. I øvrigt skal jeg ikke indvende noget imod Loven i dens Helhed. Den er vistnok et godt Grundlag til en Lov angaaende de Ting, hvorom den handler, og jeg vil ønske, at der ved en Behandling af den i et Udvalg maa komme noget frem, saa at der paa dette Grundlag kan blive en Lov, der kan blive til Gavn for Landet.

J. Jensen (Kjøbenhavns 10de Valgkreds): Jeg vilde ønske, jeg var i den Stilling, at jeg kunde sige, at vi gøre rettest, i ikke at bestæftige os videre med denne Lov, fordi det overhovedet ikke var nødvendigt at lovgive paa dette Omraade. Jeg synes nemlig i Modfætning til de Talere, der hidtil have haft Ordet —, at det Forslag, der foreligger her, ikke kan siges at danne et godt Grundlag for en Forhandling om den Materie, det omhandler, og jeg ønsker derfor helst, at man kunde blive fri for at bestæftige sig med det. Men jeg skal erkende, at Forholdene ere saaledes, i hvert Fald adskillige Steder, i Henhold til tidligere Bestemmelser, at det er ret nødvendigt, at Lovgivningsmagten kommer til at bestæftige sig med dette Spørgsmaal for at faa det braft ind i en nogenlunde god Gænge igen. Jeg sigter i saa Henseende til den Ordning, der er bleven en Følge af Loven af 23de Maj 1873, hvor der jo foretoges forskellige Forandringer i den almindelige Næringslov og med Hensyn til Bepærternæringen blandt andet gjordes den Forandring, at det blev tilladt for Kommunalbestyrelserne ved en Vedtægt at bestemme, hvor mange Borgerstaver